

Ruská propaganda tu je. Ale co s ní?

Politici i experti o **proputinovské propagandě** vědí. Jen málokdo se jí ale profesionálně zabývá.

MICHAL KOLMAŠ
KATEŘINA ŠAFAŘIKOVÁ

PRAHA Neznámý Institut slovan-
ských strategických studií požádal
teprve loni ministerstvo vnitra
o registraci jako občanské sdruže-
ní. Jako cíl uvedl „posílení role slo-
van-
ské vzájemnosti“ a „odkrytí ko-
řenů, na nichž stojí naše národy Če-
chů, Moravanů a Slezanů“. Pod-
mínky pro nabytí registrace insti-
tut splnil a ministerské razítko tak
vzápětí obdržel. Vnitro pouze pro-
zkoumalo formální náležitosti
a pročto stanov.

„Schválení občanského sdruže-
ní vycházelo ze zákona, který de-
finuje jen formální předpoklady,“
říká Hana Malá z vnějších vztahů
úřadu. Norma, která platila do
konce loňského roku, vyžadovala
pouze sepsání stanov a vytvoření
přípravného výboru složeného ze
tří lidí starších osmnácti let.
To sdružení splnilo. Za zakladate-
le se označili Radmila Zemanová,
Vladimír Hönig a Irina Šulc.

Institut začal konat. Ve sněmov-
ně uspořádal pod záštitou poslank-
yně za KSČM a předsedkyně parla-
mentní skupiny přátel Česko –
Rusko Soni Markové seminář s ná-
zvem Mýty o Rusku, na němž vy-
stoupil nejen politolog evidovaný
svazky StB Oskar Krejčí, ale i šef-
redaktorka ruskojazyčného týdení-
ku Pražský expres a spoluzaklada-
telka institutu Irina Šulc.

S nápadem na konání konferen-
ce přišla spoluzakladatelka insti-
tutu a bývalá redaktorka Parla-
mentních listů Radmila Zemanová.
Na začátku roku se obrátila na
poslankyni Markovou. Se Zema-
novou se znaly, dělaly spolu něko-
likrát rozhovor, „například o gen-
derových tématech“. Marková Ze-
manové důvěřovala, o institutu
předtím slyšela jen jednou, také
od ní.

Jen o pár měsíců později Radmi-
la Zemanová vyvěsila na stránky
institutu článek slibující senzační
odhalení pod titulkem „Rusko
nemá na svědomí vraždy v Katyni“.
Autorka Zemanová v něm
s odkazem na ruské zdroje tvrdí,
že Evropský soud pro lidská práva
neshledal ruskou stranu odpověd-
nou za masakr polských důstojní-
ků v době druhé světové války.
Štrasburský soud přítom nic podob-
ného neudělal.

Článek o Katyni Markovou po-
bouřil. Dozvěděla se o něm až od
LN. „Je to nehorázné ahistorické
tvrzení – já jsem mimochodem vy-
studovala historii. Je to jako popírá-
ní holokaustu,“ říká nyní LN Mar-
ková a tvrdí, že obsahem na webo-
vé stránce institutu by se měla za-
bývat policie, „pakliže by články
prokazatelně popíraly principy, na
kterých je založen čes-
ký stát“.

Vylhaným textem se
nikdo nezabýval a insti-
tut s ministerským ra-
zítkem vešlele pokraču-
je dál. Zrušení minister-
ské registrace je totiž
komplikované. Probíhá
na základě návrhu
osoby, která na tom má
oprávněný zájem, nebo
i bez něj po uzornosti
spolku a rozhoduje
o něm soud. Spolek ale
musí být usvědčen z toho,
že podporuje násilí,
podněcuje nenávist a nesnášen-
livost či popírá osobní nebo politic-
ké svobody.

„Je však otázkou, zda jenom lež
naplňuje skutkovou podstatu trest-
ného činu a důvod, aby se textem
zabývala policie. Na webu vychází
tolik bludů,“ komentuje pro LN mi-
nistr vnitra Milan Chovanec
(ČSSD).

Marková je ale přesvědčena, že
jen těžko se dá mluvit o příkladu
ruské propagandy v Česku. „Žádná
ruská propaganda tu samozřej-
mě není. Já si naopak myslím, že tr-
píme rusofobií,“ říká. S institutem
žádnou další spolupráci smluve-
nou nemá.

Ostatní poslanci a odborníci
s Markovou nesouhlasí. „Vladimír
Putin má vcelku kvalit-
ně zpracovaný politic-
ký marketing a vůbec
celou tu svoji infor-
mační válku,“ odpoví-
dá na dotaz LN minist-
r obrany Martin Strop-
nický (ANO).

„Působení ruských
zpravodajských slu-
žeb je v Česku nezpo-
chybnitelné. Do jejich
činnosti přítom nepat-
ří jen snaha o ovlivně-
ní politiky,“ říká člen bezpečnost-
ního výboru ve sněmovně Matěj
Fichtner (ANO) a připomíná, že
podle německých médií Putin ne-
dávno řekl, že v EU zvládně vytvo-
řit blokační menšinu. „Že tu propa-
ganda funguje, je zcela zjevné,“
dodává šéf výboru Roman Váňa
(ČSSD).

Když ale mají politici říci, jak
propaganda vypadá a jak by s ní
měl stát naložit, mlží. „Je to všude

cítit, ale po pravdě nevím, co s tím.
Po volbách o tom asi uděláme de-
batu, teď všichni žijí komunálními
věcmi,“ říká šéf zahraničního vý-
boru Karel Schwarzenberg
(TOP 09). „Ve sněmovně jsme se
tím zabývali, ale více říci nemůžu.
Je to spíše téma pro rozvědku,“ do-
dává Fichtner.

Ta ale ze své podstaty příliš sdíl-
ná není. „Velmi pozorně se zabývá-
me všemi projevy a aktivitami, kte-
ré by mohly přímo i nepřímou ovliv-
nit bezpečnost českého státu
a destabilizovat náš společenský
systém,“ píše mluvčí BIS Jan Šu-
bert. „Do okruhu našeho zájmu pat-
ří i propaganda poplatná moc-
enským zájmům některých států,“
dodává obecně. Zda sleduje i rusky
psaná média v Česku a webové
stránky podobné té Institutu slo-
van-
ských strategických studií, Šu-
bert neupřesňuje. Některé z nich
naopak stát dotuje.

Ruský podnikatel a vydavatel ča-
sopisu Artěk Alexandr Barabanov,
který před časem v televizním vysí-
lání opakovaně označil ukrajinskou
vládu za fašisty, dostává pod-
poru od ministerstva kultury. Za le-
tošního a loňský rok to bylo 320 tisíc,
o rok dříve 370.

„Přidělení příspěvku doporuču-
je výběrová dotační komise minist-
terstva kultury. Jejimi členy je

13 zástupců národnostních men-
šin, zástupce Rady vlády pro men-
šiny a zástupce ministerstva,“ popi-
šuje Helena Markusová, mluvčí
úřadu vedeného Danielem Herma-
nem (KDU-ČSL). Komise dotaci
doporučí, ministr potom rozhodne
o jejím přidělení.

Jiným způsobem úřad médiu
neprochází. Kontrolou neprochá-
zejí ani ta média, která o dotaci ne-
žádají. „Ministerstvo kultury není
vůbec oprávněno zkoumat nebo
hodnotit obsah periodického tisku,
a to ani před jeho evidencí, ani kdy-
koli v průběhu jeho vydávání,“
píše mluvčí Markusová. Zákon,
který evidenci tisku upravuje, totiž
vychází z Listiny základních práv
a svobod, který mimo jiné stanoví
záruku svobody projevu a práva na
informace.

„Svobodu projevu a právo šířit
informace lze omezit zákonem,
pouze jde-li o opatření
v demokratické společnosti nezbytné
pro ochranu práv a svobod dru-
hých, bezpečnost státu, veřejnou
bezpečnost, ochranu veřejného
zdraví a mravnosti,“ vysvětluje
Markusová.

„A když tu mohou vycházet Hit-
lerovy projevy, tak je otázka, jestli
i podobná tvrzení jako ta o Katyni
tu vlastně nemají místo,“ říká Soňa
Marková.

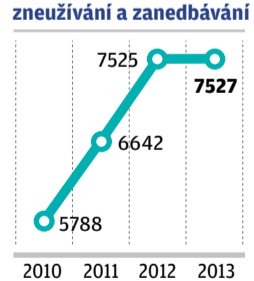
O většině týraných dětí se neví

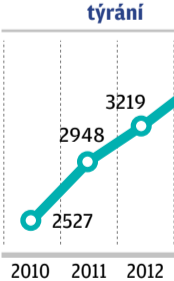
Za poslední tři roky bylo nahlášeno přes **21 000** případů
sexuálního zneužívání, zanedbávání a týrání dětí. Podle odborníků
bývá ohlášená jen **desetina** skutečného počtu ohrožených dětí.

PRAMEN: SOS DĚTSKÉ VESNIČKY

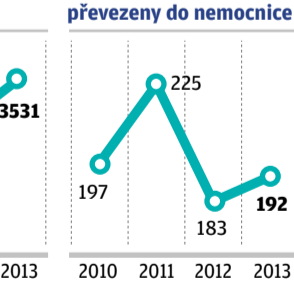
Nahlášené případy týrání,
zneužívání a zanedbávání

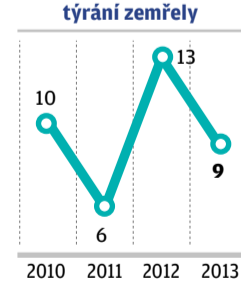
Opakované
týrání

Děti, které musely být
převezeny do nemocnice

Děti, které na následky
týrání zemřely

MICHAELA KABÁTOVÁ

PRAHA Jsou čisté, bez modřin,
přesto jsou týrané. Odhalit se daří
jen desetina případů, kdy dítě fy-
zicky nebo psychicky strádá.

Loni se policie nebo sociální
odbor zabývaly 7527 takovými
případy. Ve skutečnosti jich ale
podle odborníků mohlo být až
80 tisíc.

Sdružení SOS vesničky proto
spustilo kampaň s názvem Tak
snadno se to nepozná. Má vybur-
covat veřejnost, aby si více všima-
la, co se děje v jejím okolí.

„Týrané dítě si většinou neumí
říct o pomoc, protože jeho psychi-
ka není dost zralá, a navíc má
strach, aby nebylo ještě více tře-
stáno,“ uvedla klinická psycholož-

ka Pavla Volfová. Varovných zna-
mení, že nezletilému s největší
pravděpodobností někdo ubližu-
je, je podle ní několik – uzavře-
nost, neprojevovalí emocí, agresiv-
ní nebo například výrazně zhor-
šení školního prospěchu.

„Dítě nemusí být špinavé nebo
smutné. Mohou to být i děti draze
oblečené, čisté, ale projevující se
agresivně,“ uvedla Jana Machová
z oddělení sociálně-právní ochra-
ny dětí pražského magistrátu.

**Pomáhají hlavně
lékaři a učitelé**

Ta také upozorňuje, že dětem vět-
šinou dospělí nevěří, když se výji-
mečně s týraním svěří. V polovi-
ně nahlášených případů pomohli
lékaři a učitelé.

Když má někdo podezření,
může se obrátit kromě policie prá-
vě i na odbor sociálně-právní
ochrany dětí. „Případně na dětské
krizové centrum nebo školního
pedagogicko-psychologického
poradce,“ řekla vedoucí 3. odděle-
ní obecné kriminality z pražského
krajského policejního ředitelství
Alena Kolářová.

Pokud se život ohrožující situa-
ce dítěte nepodaří odhalit, to si
pak s sebou do dospělosti nese slo-
žitá trauma a riziko, že se bude
chovat stejně ke svým potomkům.

Kampaň nyní míří na dospělou
veřejnost, na jaře příštího roku se
obráti na děti. Odborníci jim pora-
dí, jak se zachovat, když někdo
bude ubližovat jim nebo jejich ka-
marádům.

Špatné vzdělávání obírá stát o miliardy

„Záleží především na kvalitě
výuky a učitelů,“ říká
**ekonom školství
Eric Hanushek**, který
přednášel v Praze.

MARTIN RYCHLÍK

PRAHA Jeho jméno zní česky, ale
působíštěm profesora Erica A.
Hanusheka (71) je americká Stan-
fordova univerzita. „Tatínek ni-
kdy nezmiňoval, že bychom při-
šli z Čech, ale koukám, že naše
jméno je tu běžně v telefonním se-
znamu,“ usmívá se slavný ekon-
om, který minulý týden předná-
šel v prestižním ekonomickém in-
stitutu CERGE-EI v Praze.

Jeho přednáška nesla podtitul
„Zač stojí dobrý učitel“. Jde o Ha-
nushekovo stěžejní téma – počítat
a analyzovat, jaké má vzdělávání
dopady na ekonomiku země a je-
jích růst.

„Přednáška měla dvě témata.
Prvním je důležitost vzdělávání
pro budoucnost České republiky;
hodně lidí má sice nějaké povědo-
mí, že vazba mezi školstvím
a ekonomikou existuje, ale netu-
ší, jak důležité to je v dlouho-
dobém pohledu,“ řekl LN profesor
Hanushek. „A můj druhý vzkaz
zní, že kvalitu vzdělávání lze zm-
nit prostřednictvím dobrých učite-
lů,“ dodává autor desítek studií.

Ve své zatím poslední knize,
Endangering Prosperity (Ohrože-
ní prosperity, 2013), upozorňuje,
že rozpačité výsledky americ-
kých žáků v mezinárodních sro-
vnávacích testech PISA se mohou
odrazit v ekonomické vyspělosti
Spojených států, kterým hrozí
ztráta globální převahy.

„Když se podíváte na testy
PISA, jsme na tom podobně
jako Česko, a myslím, že obě
země čelí stejným problémům.
Pokud chceme růst, musíme
zlepšit výuku. Uspějeme jen se
vzdělanou populací,“ varuje Ha-
nushek. Důležití jsou zvláště učí-
telé; jejich podpora a také zjišťo-
vání, kteří si vedou dobře a proč,
a ty za jejich um adekvátně od-
měňovat.

V jedné ze svých studií napří-
klad spočítal, že výměna pěti až
osmi procent nejméně efektiv-
ních učitelů v USA za kantory

Hanushek chystá knihu Znalostní kapitál
národů FOTO MAFRA - MICHAL ŠULA

průměrné by zemi zvýšila hrubý
domácí produkt o desítky bilionů
dolarů proti nynějšímu stavu.

Na penězích záleží, ale...

Hanushek je průkopníkem takzva-
né ekonomie vzdělávání. „Býva-
ly doby, kdy jsem byl v tomto
oboru jen sám se dvěma třemi dal-
šími,“ říká muž, jenž je ve světě
vlivným decision makerem – člo-
věkem, který rozhoduje.

Cestou k lepším vzdělávacím
systémům je podle něj zájem
o sledování výkonu žáků i kanto-
rů, rozhodně to však není jen věci
peněz. Jeho teorie bývají zjedno-
dušující od sloganu „na peněž-
ích nezáleží“.

„To není dobrá zkratka, protože
na penězích pochopitelně záleží.
Ale když se rozhodnu po světě,
tak záleží daleko více na tom, jak
se peníze utrácejí, než kolik se
jich utrací. Takže na penězích zá-
ležet může, ale když se přihodí do
stávajícího systému, očekávaný
efekt to nepřinese,“ doplňuje ekon-
om, který akcentuje matematiku
ve výuce a sleduje potenciál
on-line vzdělávání, například
v kurzech Massive Open On-line
Courses, jež se zrodily právě na
Stanfordu.

Hanushek LN prozradil, že
v dubnu vydá svou další knihu,
bude se jmenovat The Knowl-
edge Capital of Nations (Znalostní
kapitál národů). „Bude o důleži-
tosti vzdělávání pro ekonomický
růst. Myslím, že je to kniha vhod-

ná pro Česko i pro Ameriku,“
říká s dovětkem, že by měla zají-
mat politiky.

Do Prahy přijel Hanushek na
pozdání ústavu CERGE-EI, spo-
lečného pracoviště Univerzity
Karlovy a Akademie věd ČR.

„Pan profesor je znám svými
výzkumy v oboru ekonomie vzd-
ělávání, jímž se u nás spolu se
mnou zabývá několik dalších ko-
legů. Naši lidé se s ním znají
z konferencí, s Danielem Müni-
chem a dalšími již řadu let vede
agendu sítě EENEE, která podpo-
ruje spolupráci mezi domácími
školvými a tvůrci vzdělávacích po-
litik v Evropské unii,“ řekl LN do-
cent Štěpán Jurajda, donedávna
ředitel zmíněného centra.

Hanushekovu práci oceňuje.
„Výrazně posunul výzkumy v ob-
lastech kvality učitelů, ředitelů
a škol. V posledních letech se vě-
nuje empirickým odhadům dlou-
hodobých ekonomických a spo-
lečenských dopadů kvality vzd-
ělávání,“ říká Jurajda, který vyzdví-
huje i jeho editorský počin v pod-
obě vydání řady příruček o ekono-
mii vzdělávání.

„Tvoří základ výuky na vysok-
ých školách v zemích, kde se ten-
to obor již běžně učí. Není tomu
tak bohužel zatím u nás,“ doplňu-
je nový člen vládní vědecké rady.

Kolik trati Česko

Před dvěma lety ekonomové
z CERGE-EI vedení Münichem
spočítali, kolik trati poklesem
vzdělanosti Česka. A přišli se šoku-
jící bilancí, že pouhý návrat na
vzdělanostní úroveň z roku 2003
by Česku zvedl HDP o 169 miliard
korun. Vědecký tým, který je obe-
známý právě s Hanushekovými
pracemi, vypracoval několik mode-
lů, jež ukázaly, jak by se projevilo
zlepšení žáků v mezinárodních tes-
tech PISA na hospodářství země.

Hypotetické zvýšení znalostí
žáků, jejichž rodiče nemají maturi-
tu, na úroveň těch, jejichž rodiče
maturitu mají, by přý přineslo
72 miliard navíc. Kdyby se zlepši-
lo jen vzdělání žáků s těmi nejhor-
šími výsledky, Česko by si pomoh-
lo o 148 miliard. A pokud by měli
Češi stejné znalostní výsledky
jako Finové, bylo by zdejší HDP
ročně vyšší dokonce o 335 mili-
ard. Jak říká Hanushek: „Na kvali-
tě výuky opravdu záleží.“